

Vadovėlio „Mano muzika“ IV klasei rankraščio turinio

RECENZIJĄ

I. BENDRA INFORMACIJA

Pavadinimas	Mano muzika	Leidykla	Šviesa
Autorius (-iai)	Eirimas Velička	Paskirtis	Muzikos vadovėlis 4 klasei su kompaktine plokšte

II. BENDRAS VADOVĖLIO RANKRAŠČIO TURINIO APIBŪDINIMAS. IŠVADA APIE VADOVĖLIO RANKRAŠČIO ATITIKTĮ PAGRINDINIAMS REIKALAVIMAMS

Vadovėlis „Mano muzika“ 4 klasei yra tęstinis ir toliau plėtojantis muzikos pažinimą, numatytą Pradinio ugdymo bendrojoje programoje. Kadangi vadovėlis yra labai turiningas, spalvingas muzikinio repertuaro turinys, daug įvairių bei puikių autoriaus idėjų, įdomių bei naujų muzikos pažinimo temų, todėl galima teigti, jog ši metodinė priemonė galėtų pasitarnauti ir kitų amžiaus grupių mokinių muzikinio pažinimo lavinimui, bei muzikos mokytojų aktyviai profesinei veiklai.

Visa vadovėlio medžiaga yra tikslingai orientuota į muzikos mokymo 4 klasėje specifiką: metodus, moksleivių amžių, interesus ir kt. Vadovėlio metodinė koncepcija išlaiko šiuolaikiniam vadovėliui būdingą struktūrą ir išdėstymą, taip pat integruojasi su kitais dėstomais dalykais, todėl yra tinkama bei patraukli. Visą medžiagą sujungta į 3 ciklus, kuriuose nagrinėjamos temos, atskleidžiančios muzikos teorinius kausimus apie natų raštą, alteracijos ženklus, intervalų pažinimą, akordų sandarą, muzikos kurinių formas ir kt; muzikavimo užduotyse pateikiami nuoseklūs solfedžiavimo, ritmavimo ir instrumentinio muzikavimo pavyzdžiai; muzikos pažinimo temos atskleidžia žymių žmonių, kompozitorių asmenybes, įvairių muzikos instrumentų specifiką ir paskirtį įvairių šalių kultūrose, susipažįstama su simfoniniu orkestru, pristatomas baleto žanras, nagrinėjami šiuolaikiniai muzikiniai stiliai – rokas, džiazas, susipažįstama su Lietuvoje gyvenančių tautų kultūros ir muzikos bruožais. Visi ciklai užbaigiami kartojimo pamokomis, kuriose suformuluoti klausimai ir užduotys, pagilinančios bei apibendrinančios įgytą patirtį. Vadovėlio pabaigoje pateikiama muzikinio spektaklio idėja bei repertuaras, kurį mokiniai ir mokytojai galėtų įgyvendinti mokslo metų eigoje.

Vadovėlio muzikavimo repertuaras išsiskiria kūrybinių užduočių gausa, originaliomis bei liaudies melodijomis, kurios skirtos vokalinėms pratyboms, instrumentiniam muzikavimui, solfedžio gilinimui. Muzikiniai pratimai bei gausus dainelių repertuaras specialiai pritaikytas

kiekvienai pamokai, vientisai sujungia dėstomas temas, pagilina mokinių muzikos teorijos suvokimą. Išskirtina tai, jog visas muzikinis repertuaras kruopščiai atrinktas siekiant formuoti lietuvių bei kitų šalių etnokultūrinį pažinimą, muzikos stilių bei formų suvokimą. Puiku, jog čia randame nesudėtingų įvairių tautų dainų, kurios pateikiamos originalia kalba (japonų, anglų, vokiečių, latvių, rusų ir kt.), šalia pateikiamas lietuviškas vertimas bei nuorodos originaliam tarimui. Tekstinės prasmės bei originalios kalbos pažinimas, tikėtina, sudarys sąlygas giliau pažinti kitas kultūras, skatins rinktis bei mokytis užsienio kalbų.

Vadovėlyje pateikta medžiaga integruoja su kitų dėstomų dalykų tematika: pasaulio pažinimu ir stebėjimu, istorijos bei laikmečių suvokimu, pasakojama apie muzikos reiškinius įvairių pasaulio šalių kultūrose ir čia pat gretinami lietuvių muzikos bruožai, pristatomi įvairių šalių liaudies instrumentai bei jų pasigaminimo galimybės, integruojama su užsienio kalbomis, dailės ir technologijų dalykų tematika.

Muzikos pažinimo klausimai dėstomi ypač apgalvotai, nuolat pateikiant kontekstinių ryšių. Išskirtinis dėmesys skiriamas muzikos instrumentų pažinimui: tradiciniai lietuviški instrumentai gretinami su klasikiniiais bei kitų pasaulio šalių analogiškais instrumentais. Tokiu būdu vadovėlio medžiaga įgauna tarpkultūrinio pažinimo pagrindą.

Meistriškai ir nuosekliai dėstoma muzikos teorijos, solfedžio bei instrumentinio muzikavimo medžiaga, kuri tinkamai paaiškinama bei iliustruojama muzikiniais ir vizualiniais pavyzdžiais. Vokiška kalėdinė daina „Tannenbaum“ iliustruojama apsnigtų namukų eile: piešinio motyvai vizualiai atspindi dainos formą, kas, tikėtina, padės mokiniui lengviau suvokti formą ir atmintinai atlikti kūrinėlį. Kitas tinkamų iliustracijų pavyzdys – intervalų mokymuisi ir suvokimui. Čia panaudojamas „žemuogėlės“ vaizdinis motyvas, kuris išdėstomas skirtingais atstumais, atitinkamai intervalų tarp garsų paaiškinimui. Vizualiniai piešiniai taip pat naudojami melodijos grafiniam žymėjimui, spalvų atsikartojanti sistema skirta muzikos garsų, klavišų žymėjimui. Įdomus garsų aukštinimo ar žeminimo ženklų (diezas ir bemolis) gretinimas su tokiais vaizdiniais, kaip kylantis oro balionas ar besileidžiantis parašiutas. Matyti, jog įdomiai ir patraukiančiai dėstomas muzikinio ugdymo turinys, kartais atrodantis kiek sudėtingas, tampa nesunkiai suvokiamas ir išmokstamas.

Išsiskiria pagrindiniai šio muzikos vadovėlio koncepcijos principai: ypatingas mokinių muzikinės veiklos aktyvumas, kūrybinis mokymosi pobūdis, orientacija į savos ir pasaulio muzikinės kultūros pažinimą, stiprus sociokultūrinis kontekstas. Mokinys, naudodamasis vadovėliu, gebės mokytis tiek pamokoje, tiek savarankiškai namuose. Mokytojas ras idėjų ir kūrybinių minčių temų plėtojimui, mokinių saviraiškai. Visa tai teigiamai išskiria šį vadovėlį iš kitų šiuo metu naudojamų mokyklose vadovėlių.

Vadovėlio rankraštis atitinka pagrindinius reikalavimus:

- 1) Vadovėlis yra skirtas konkrečiam ugdymo koncentrui – ketvirtai klasei, kurioje apibendrinama pradiniam ugdyme įgyta muzikinė patirtis bei plėtojami pažinimo klausimai, reikalingi tolesniam muzikiniam ugdymui(si). Vadovėlio turinys yra orientuotas į besimokantįjį – atitinka ketvirtokų amžiaus grupės ypatumus ir poreikius, yra šiuolaikiškas bei patrauklus.
- 2) Vadovėlis turi tinkamą mokymuisi metodinę sąrangą (medžiagą Bendrosiose ugdymo programose apibrėžtam turiniui perteikti, užduotis žinioms ir gebėjimams įgyti, priemonės pažangai ir pasiekimams įsivertinti). Jame pateikiama aktuali vaizdinė, informacinė medžiaga. Ugdomi ne tik muzikiniai gebėjimai, bet ir gebėjimas naudoti įvairias mokymosi strategijas. Vadovėlio struktūra, medžiagos pateikimo būdai padeda mokiniams mokytis.
- 3) Atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, yra nešališkas lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų atžvilgiu. Nemažas dėmesys skiriamas tautinės savimonės bei tarpkultūrinės kompetencijos ugdymui. Savo pilietinį, kultūrinį ir tautinį tapatumą saugoti ir stiprinti padeda rėmimasis savo tautos etninėmis tradicijomis, kultūriniais, muzikiniais pavyzdžiais: integruojamos lietuvių liaudies dainos, instrumentiniai kūrinėliai. Nemažas dėmesys skiriamas tautinių mažumų Lietuvoje kultūriniam pažinimui: pristatomos rusų, romų, lenkų, žydų, karaimų dainos ir papročiai. Vadovėlio turinys atitinka pagrindines demokratinės visuomenės vertybes ir neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisiniams aktams.

III. VADOVĖLIO RANKRAŠČIO TURINIO VERTINIMO ASPEKTAI

1. Vadovėlio tinkamumas mokytis.

Vadovėlis atitinka Bendrąją pradinio ugdymo muzikos programą, jam būdingas kūrybiškas bei šiuolaikiškas muzikinių žinių perteikimas, integruotas su praktine muzikine veikla. Užduotys skirtos dalykinės muzikinės kompetencijos ugdymui: teorinių žinių, muzikavimo įgūdžių, bei vertybinių-kultūrinių nuostatų formavimui. Vadovėlyje pateikiama medžiaga sujungta į tris dalis – ciklus ir visose laikomasi bendros struktūros. Knyga turi ženklų sistemą, kur sutartiniai piešinėliai žymi atskiras užduotis. Vadovėlis atitinka BUP numatomus mokinių pasiekimus.

Vadovėlio medžiaga apima visas BUP numatytas veiklos sritis: mokinių muzikinę raišką, muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas, muzikinė veikla socialinėje kultūrinėje

aplinkoje. Visos veiklos realizuojamos atliekant įvairias užduotis, nuosekliai ir išradingai pateiktas tekstinėje ir vaizdinėje informacijoje, muzikinėse kompozicijose.

Vadovėlyje pateikiamos užduotys ir veiklos tinkamos ugdymo diferencijavimui, įvairių poreikių mokiniams. Medžiaga įvairi, tinka įvairiems mokymosi stilium: vizualiniam, audialiniam, kinestetiniam. Pamokose pateikiami klausimai ir uždaviniai orientuoja į pagrindinius pasiekimus, siūloma ir sunkesnių ir lengvesnių užduočių. Individualizuojant galima kai kurių užduočių atsisakyti, arba atvirksčiai – jas plėtoti. Siūlomos užduotys įvairioms socialinėms formoms – muzikavimui individualiai, poromis ar grupėmis. Mokymosi turinys aktualus pradinukų amžiaus tarpsniui, paimtas iš mokiniams pažįstamo konteksto, orientuotas į jų patirtį.

Vadovėlio kalba aiški ir logiška, atitinka šios amžiaus grupės mokinių ypatumus. Nurodymai ir informacija pateikiami taisyklinga, paprasta, besimokantiems suprantama kalba.

Visa mokomoji medžiaga pateikiama vaizdžiai ir aiškiai akcentuojant mokiniui svarbiausius dalykus. Parenkant vaizdinę medžiagą, vadovaujama principu, kad iliustracijos nėra tik knygos puošybos elementas. Kiekvienas piešinys teikia savarankišką informaciją. Todėl visos vadovėlio iliustracijos atlieka vieną iš trijų funkcijų: yra savarankiškas informacijos šaltinis; papildo, pratęsia pateikiamą muzikinę informaciją; vaizdžiai iliustruoja, paaiškina dėstomas mintis, skatina kontekstų pažinimą. Vadovėlyje pateikiama daug patrauklių ir informatyvių nuotraukų, piešinių, iliustruojančių muzikos kūrinius. Aiškiai ir tinkamai formuluojami klausimai skatina mąstyti, analizuoti bei gilintis į mokymosi turinį.

Vadovėlio medžiaga tiksli, dalykinių klaidų nepastebėta.

2. Vadovėlio tinkamumas mokytis.

Vadovėlyje pateikiama medžiaga ir informacija skatina mokinių susidomėjimą, motyvuoja norą ieškoti, pažinti ir mokytis. Informacinis aparatas, muzikos terminų, tarmiškų žodžių paaiškinimai, užduočių formuluotės sudaro sąlygas mokiniui dirbti savarankiškai. Žaidybinės užduotys, menų integracijos metodai žadina mokinių kūrybiškumą, saviraišką. Gal kiek pasigendama užduočių, skatinančių mokinius stebėti ir apmąstyti savo bei klasės draugų pažangą, formuluočių, skatinančių kritinio mąstymo lavinimą. Tikėtina, kad vertinimo ir įsivertinimo aktualijas papildys mokytojo knyga.

Išvada: Autoriaus Eirimo Veličkos vadovėlis „Mano muzika“ 4 klasei yra tikslingas, kūrybiškas ir patrauklus bei atitinka pagrindinius vadovėlio turiniui keliamus reikalavimus, išdėstytus „Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo mokymo priemonėmis tvarkos aprašo“ 5

punkte (Žin., 2009, Nr.61-2450), atliepia bendrąsias pradinio ugdymo muzikos programas, todėl yra rekomenduojamas leidybai.

Recenzentė

Lina Viršilienė

